

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. ij. Diuisio durationis in suas species.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Resp. distinguendo primum antecedens; pos-
sunt multiplicari partes motus non multiplicatis
partibus temporis, seu durationis internæ, negatur;
non multiplicatis partibus temporis externi, con-
cedo; nam hæc duo valde distinguenda esse initio
monebam. Si mobile tardum spatio vnius horæ
conficiat leucam, & eodem horæ spatio mobile ve-
loxiorem conficiat leucas, tunc motus iste velo-
cior æqualem habebit durationem externam, sed
durationem internam habebit inæqualem. Simili-
ter si mobile velox vnâ horâ conficiat leucam, &
deinde duabus horis conficiat dimidium leucæ, mo-
tus iste tardior maiorem habebit durationem exter-
nam, sed minorem durationem internam, sicut
quantitas palmaris, si sit densa, minorem habet ex-
tensionem externam, quàm quantitas bipalmaris
rara; sed habet maiorem extensionem internam, vt
suo dicitur loco, cum agam de rarefactione; est
enim eadem prorsus difficultas.

Possit enim opponi, & difficillimè. Singulæ par-
tes durationis externæ respondent singulis parti-
bus durationis internæ; nulla enim est pars dura-
tionis internæ, cui non respondeat pars durationis
externæ, quia tempus est mensura motus: ergo vbi
sunt plures partes durationis externæ, ibi sunt plu-
res partes durationis internæ. Sed hoc soluetur
infra, cum agam de successione continua motus, &
cum agam de rarefactione: patebit enim falsam es-
se consequentiam.

Tertia ob-
iectio.

Obiicitur tertio. Illud quod includit essentiali-
ter successionem, distinguitur realiter ab eo quod
eam excludit: duratio Angeli essentialiter includit
successionem, existentia verò Angeli eam essentiali-
ter excludit, cum sit indiuisibilis, duratio verò sit
diuisibilis; si enim duret per mille annos, plus du-
rat, quàm si duret per vnum diem: ergo duratio
Angeli distinguitur ab eius existentia.

Resp. ex statim dicendis, quod duratio Angeli est
indiuisibilis formaliter, sed diuisibilis solum virtuali-
ter; vnde Angelus qui durat per annum, plus du-
rat quàm si duret per quadrantem, duratione extrin-
seca, non intrinseca; idest, plus habet durationis se-
cundum id quod illa dicit in obliquo, non secun-
dum id quod dicit in recto.

Quarta ob-
iectio.

Obiicitur quarto. Quantitas permanens non
potest coextendi loco diuisibili sine modo exten-
sionis distincto: ergo existentia rei non potest
coextendi tempori sine modo durationis di-
stincto.

Resp. negando paritatem, quia extensio quan-
titarum permanentium est aliquid producibile per ve-
ram actionem realem, vt constabit ex dicendis de
rarefactione: duratio autem non est producibilis
per actionem distinctam à re durante, vt pro-
babitur.

SECTIO II.

Diuisio durationis in suas species.

Quatuor
species du-
rationis.

Quæcumque durant, vel sunt Deus ipse, vel sub-
stantiæ incorruptibiles, vel entia permanen-
tia corruptibilia, vel entia successiua. Durationem
Dei propriam appellant æternitatem, duratio sub-
stantiarum incorruptibilium vocatur æuum, dura-
tio rerum permanentium corruptibilium dicitur in-
stans permanens, duratio rerum successiuarum est
tempus. De illis singulis dicendum aliquid est, vt
durationis species intelligantur, cuius quidditatem
hactenus exposui.

Definitio
æternitatis.

Dico primum, æternitatem prout est duratio Dei

A propria rectè definiti à Boëtio lib. 3. consolationis,
prola secunda, est *Interminabilis vita tota simul, &
perfecta possessio*.

Dicitur primum *possessio*, idest duratio secunda, ex per-
iculi omnis & inquietudinis, quia illud posside-
re dicimus, quod quietè ac plenè habemus: hanc
ergo quietem & securitatem diuini esse vt signifi-
cetur Boëtius, nomen vsurpauit metaphoricum *pos-
sessionis*, significare volens durationem. Secundo
dicitur *tota simul*, quia est prorsus indiuisibilis for-
maliter, idest nullas habet partes, aut permanentes,
aut successiuas; sic enim distinguitur à tempore,
quod fuit *irreueribiliter*, æternitas verò *stabilitas est
influxibilis*, vt loquitur Parisiensis *secunda parte se-
cunda partis de vniuerso*, c. 1. & c. 2. vbi dicit id inter-
esse inter tempus & æternitatem, quod inter stan-
tem in vltimitate stabilitatis, & fugientem in vlti-
mitate fugacitatis. Æternitas ergo est tota simul,
idest stabile quoddam nunc, omnem successionem
excludens, vnde Boëtius lib. de Trinit. c. 9. ait, quod
*nostrum nunc fluens facit tempus, nunc verò permanentes
& consensens facit æternitatem*. Ratio verò, cur æter-
nitas sit tota simul, est quia eminentissimo quodam
modo, eadem ætoma Dei existentia omnibus suc-
cessionibus, & motibus, tam realibus, quàm imagi-
nariis secundum se totam immutabiliter & indeli-
nenter coexistit.

Dicitur tertio *interminabilis*, idest ex natura sua
incapax termini, siue à parte ante, siue à parte post;
vera enim æternitas, inquit Anselmus c. 24. *Monolo-
gij*, principij sineque metâ carere intelligitur. Vnde
pater, quod hæc duo in æternitate sunt mirabilia,
quod sit indiuisibilis, & tamen indefectibilis, multas
habens partes, cum sit vnum nunc simplicissimum,
sed coextensum omnibus temporibus, & illa supe-
rans tum à parte ante, tum à parte post, sic enim ha-
bet Deus totum suum esse, totam felicitatem, & bo-
na in quolibet puncto temporis, vt omnia tempora
impleat.

Vnde colligi potest, istas esse proprietates æter-
nitatis, indiuisibilitatem, interminabilitatem, suc-
cessionem virtutalem, vniuersitatem, infinitatem,
esse mensuram omnium durationum, & nulla re
mensurari posse.

Dico secundò, æuum rectè definiti, est *Duratio
tota simul naturaliter interminabilis à parte post, non
autem à parte ante*; duratio videlicet propria re-
rum incorruptibilium. Instans autem permanens
est duratio simul naturaliter terminabilis ex vtraque
parte, idest propria rerum permanentium corrupti-
bilium. Ideò autem dicitur instans permanens, quia
imitatur duas condiciones instantis, quod sit totum
simul, & quod incipiat & desinat; sed quia ta-
men habet ista duratio permanentiam, quàm
instans non habet, idè sic dicitur instans, vt di-
catur etiam permanens. Tempus autem discretum
vocatur illud, quod constat ex multis durationi-
bus vtriusque terminatis, quarum aliæ aliis ita suc-
cedunt, vt vnaquæque sit tota simul, neque conti-
nuetur cum aliis.

Difficultas verò est, vtrum verè dictum sit, quod
duratio rerum incorruptibilium, & rerum corrupti-
bilium permanentium sit tota simul, an verò sit
successiua formaliter; sic enim censet Bonauentura
in 2. dist. 2. art. 1. q. 3. & videntur omnino asserere
multi Recentiores nuper relati, qui volunt duratio-
nem esse actionem, quæ nunquam eadem esse possit
in diuersis temporibus, neque in diuersis locis.

Dico tertio, æuum & instans permanens esse du-
rationes totas simul, successiuas solum virtualiter.
Ita docent Suarez, Fasolus, & alij communiter.

Ratio

Non sunt
durationes
successiuæ.

Ratio est, quia successio alia est formalis, alia virtualis. Formalis, siue intrinseca & secundum entitatem est transitus ab vno termino in alium, essentialiter importans corruptionem termini prioris adueniente termino posteriore, quod patet in tempore. Successio virtualis est forma permanens, æquipollens formæ transeuntis, successiuæ, quatenus potest indiuisibiliter coexistere tempori diuisibili, sicut extensio localis virtualis dicitur illa, quæ potest coexistere indiuisibiliter spatio diuisibili, non secundum diuersas partes, sed secundum se totam. Hoc posito argumentor.

Ibi non est successio formalis; vbi de nouo nihil superuenit: sed vt Angelus & homo intelligantur durare, non est opus vt intelligamus illi superuenire aliquid, sed solum id quod erat, manere: ergo sine vlla successione formalis intelligimus hominem & Angelum durare. Adde quod duratio intrinseca rei est existentia, vt probauit; rei autem permanentis existentia est permanens: ergo & duratio; si enim idem duratio rei permanentis esset successiuæ, quia coexistit tempori diuisibili, & plus hodie durauit quàm heri, duratio Dei esset successiuæ, quia sine dubio plus hodie durauit quàm heri.

Prima obiectio.

Obiicitur primò, sequi quod qualibet duratio est actu infinita; illa enim duratio, quæ actu includit omne præteritum, & omne futurum, est actu infinita; hæc duratio indiuisibilis includeret omne præteritum, & omne futurum: ergo esset actu infinita. Probat minor. Hæc duratio includit nunc præteritum, & nunc futurum sine vllis terminis, quia semper magis & magis potest durare; imò includit realiter quicquid in præterita & futura duratione concipi potest: ergo talis duratio includit omne præteritum, & omne futurum.

Resp. negando durationem Angeli esse actu infinitum; non enim est actu infinita secundum id quod dicit in recto, cum sit entitas ipsius Angeli; nec est actu infinita secundum id quod dicit in obliquo realiter & formaliter, cum actu non connotet tempus infinitum, sed simpliciter finitum; non est ergo actu infinita, sed ad summum est infinita virtualiter secundum id quod dicit in obliquo, cum non includat actu illud obliquum, idest omne præteritum & futurum, sed virtualiter tantum.

Secunda obiectio.

Obiicitur secundò. Si non daretur successio prioris & posterioris in duratione Angeli, sed idem in eo esset fuisse & futurum esse, sequeretur quod sicut Deus factio Angelo facere non potest vt non fuerit Angelus; ita facere non posset, vt futurus non sit, quod absurdum est. Probat sequela. Fuisse & fore in Angelo idem sunt: sed Deus tollere non potest fuisse: ergo tollere non potest futurum esse.

Resp. eodem modo fuisse & futurum esse in Angelo esse idem secundum quod dicunt in recto, sed non esse idem secundum quod dicunt in obliquo; connotant enim diuersum tempus. Verum ergo est, quod Deus factio Angelo facere non potest vt non fuerit Angelus, sed facere potest vt futurus non sit, quia futuritio Angeli dicit in recto entitatem Angeli, & tempus futurum in obliquo, quod esse illius præteritum non dicit.

Tertia obiectio.

Obiicitur tertio. Patres sæpè asserunt, quod solius diuinæ durationis proprium est, quod habeat solum esse, seu solum nunc, ita vt in eo non erit præteritum & futurum, sed solum præsens; hoc enim sæpè asserunt Augustinus, & Bernardus; sed si aliqua creata duratio esset permanens, illa haberet solum esse, & solum nunc: ergo nulla duratio creata est permanens.

A Resp. verum esse, quod de solo Deo independente ac immutabili potest dici *est*, non autem *erit*, aut *fuit*; quia nunquam mutatur, neque transit de potentia in actum, cum à nullo accipiat esse; de qualibet verò creatura permanente non affirmatur solum esse præsens, sed affirmatur etiam præteritum & futurum, ex eo quod semper accipiat esse ab alio, subeatque varias mutationes accidentales. Vnde patet, quod ad argumentum concessa maiori minor absolute negari debet; nam tamen duratio rei permanentis sit permanens, in illa tamen est futurum & præteritum, quia semper transit à non esse ad esse, & quia innumeras singulis instantibus habet mutationes.

B

SECTIO III.

De duratione successiuæ, quæ dicitur tempus.

Quid est tempus, quis hoc facile, breuiterque dicat? Quid est ergo tempus? si nemo ex me quaesierit, scito; si quaerenti explicare oportet, iam nescio, inquit Augustinus lib. 11. confessionum, c. 14. Explicabitur tamen ni fallor, aliquo modo, si dicantur primò quidditas & proprietates temporis: secundò eius existentia & realitas. Loquor autem solum de tempore reali, nam de tempore imaginario, eadem omnia dicere oportet, quæ sunt dicta de spatio imaginario.

C

§. I.

Quidditas & proprietates temporis.

Dico primò, tempus rectè definiri ab Aristotele textu 101. est *Numerus motus secundum prius & posterius*; idest, duratio rei successiuæ propria. Ad cuius definitionis intelligentiam,

Definitio Aristotelica.

Obserua primò, tria in tempore posse considerari. Primò quod sit duratio continua motus; hoc enim habet ex partibus prioribus & posterioribus motus, quia duratio motus à nobis non percipitur, donec percipiantur partes eius priores & posteriores. Ratio est, quia si vna pars est prior, altera verò posterior, necesse est aliquam trahi moram, & hæc mora est tempus. Secundò habet tempus quod possit mensurare motum; potest enim intellectus vt eius partibus, vt certus reddatur de quantitate motus. Tertiò habet quod actu mensuret motum, si eo intellectus reuera vratur ad eum mensurandum.

Tria in tempore consideranda.

Obserua secundò, voluisse Aristotelem tradendo eam definitionem temporis, quam attuli primò, describere tempus cœleste, quo tanquam mensura communi alios metimur motus, & moras, & durationes, & sic sensus eorum verborum est; Tempus est ipse motus, quatenus habet partes priores & posteriores, quas intellectus potest assumere vt ex eis mensuret alias quascunque durationes; nam assumendo partes huius motus dicimus menses, annos, secula. Voluit secundò describere quascunque alias durationes successiuas aliorum motuum, & sensus est; Tempus, siue duratio motus, est ipse motus quatenus habet partes priores & posteriores, propter quas mensurari potest per aliquas partes motus cœli; sic enim dicimus tempus durasse per horam, aut quadrantem.

Explicatio definitionis Aristotelice.

Essentia igitur temporis in eo sita est, quod sit prius & posterius ipsius motus, cui deinde aduenit esse posse mensuram actiuam si sit tempus cœleste; vel passiuam, si sit aliud tempus. Ex quibus

Essentia temporis.

Colligitur